

KS. MATEUSZ RAFAŁ POTOCZNY

ŚWIĘCENIA PREZBITERATU W KOŚCIOŁACH SYRYJSKICH HISTORIA I STRUKTURA OBRZĘDU

ORDINATION TO THE PRESBYTERATE IN THE SYRIAC CHURCHES: HISTORY AND STRUCTURE OF THE RITE

Abstract. The Sacrament of Holy Orders belongs to the most essential mysteries left by Jesus Christ. The Apostolic succession handed down to the Church is a guarantee of the continuity of the tradition and a proof of the authenticity of the Christian worship focused on the continuously present Lord. Even if the liturgical functions are common to the Church as a whole, the different liturgical traditions elaborated their own understanding of the sacrament and related ministry. This paper reflects on the essence of the Presbyterial ministry in the liturgical space of the Syriac Churches. The author starts from the presentation of the understanding of the sacrament and its validity and next discusses the structure of the rites in both West and East Syriac traditions. The last part of the presentation contains a theological reflection concerning the main consecratory prayer of the Ordination to the Presbyterate.

Key words: Holy Orders; presbyterate; Syriac Churches; West-Syriac tradition; East-Syriac Tradition; priesthood.

Liturgie Kościołów tradycji syryjskich, zarówno zachodnich jak i orientalnych, bez wątplenia należą do grupy najbardziej enigmatycznych. Wynika to z kilku czynników: historycznego (wspólnoty syroorientalne rozwijały się poza Imperium Rzymskim i wypracowały odrębną od innych strukturę celebracyjną), lingwistycznego (język syryjski¹ do dziś stanowi naturalną barierę

Ks. dr MATEUSZ RAFAŁ POTOCZNY – doktor kościelnych nauk wschodnich w zakresie liturgii (PIO, Rzym), adiunkt Katedry Liturgiki, Hagiografii i Obrzędowości na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego; adres do korespondencji: ul. Kard. Kominka 1a, 45-032 Opole; e-mail: mpotoczny@uni.opole.pl

¹ Na gruncie polskim czytelnik może spotkać przymiotnik „syriacki” na określenie interesującego nas języka. Zwolennicy tej nomenklatury (np. J. ŻELAZNY, *Zarys literatury patrystycznej kręgu języka syryjskiego*, Kraków: UNUM 2011, s. 9.) uważają, że takie rozróżnienie pozwala unikać dwuznaczności: syryjski to – ich zdaniem – używana współcześnie w Syrii lokalna wersja

w poznaniu i zrozumieniu omawianych liturgii) oraz kulturowego (ośrodkom tradycji syroorientalnej kulturowo bliżej było do mateczników semickich czy nawet asyryjskich). Chociaż mało znane człowiekowi Zachodu, ukazują one oryginalne bogactwo celebracyjne i teologiczne, którego poznanie może przyczynić się do lepszego zrozumienia szeroko pojętej katolicyzacji liturgii.

Niniejsze studium stanowi próbę refleksji historyczno-liturgicznej dotyczącej sakramentu (misterium, *rāzā*) kapłaństwa w stopniu prezbitera. Ma ono na celu ukazanie charakterystycznego dla Kościołów zachodniosyryjskich i syroorientalnych rozumienia sakramentu oraz związanej z nim tkanki celebratywnej.

1. TERMINOLOGIA

Kwestia rozumienia sakramentu święceń w ogólności jest u Syryjczyków tożsama z tradycyjną nauką całego Kościoła: dzieląc dziedzictwo najstarszych świadectw patrystycznych, tradycje syryjskie do kapłaństwa rozumianego *sensu stricto* zaliczają episkopat i prezbiterat, należący zaś do święceń wyższych diakonat jest także i tu posługą służby². Gdy przyjrzymy się stopniom klerykatu w poszczególnych święceniach (niższych i wyższych³), zauważymy, że w najstarszych dokumentach syryjskich (datowanych przed rokiem 200) nie wymienia się święceń episkopatu. Badacze wskazują, że jest to brak bibliograficzny, uzupełniony po ostatecznym ukształtowaniu się hierarchii Kościoła Wschodu⁴.

języka arabskiego; stąd też propozycja, by starożytny edeski dialekt aramejskiego, właściwy wspólnotom lokalnych chrześcijan, nazywać syriackim (sam autor przywołanej opinii w tytule książki używa jednak słowa „syryjski” [*sic!*]). Wydaje się, że takie rozróżnienie nie jest konieczne i stanowi być może niepotrzebną kalkę z języków zachodnich (ang. *Syriac*, wł. *siriaco*). W rzeczywistości bowiem językiem urzędowym współczesnej Syryjskiej Republiki Arabskiej jest język arabski, stąd nie może tu być mowy o jakiegokolwiek dwuznaczności. Dlatego też w niniejszym studium posługiwać się będziemy nazwą „język syryjski”.

² „Nie jest święcony dla kapłaństwa, ale dla służenia biskupowi, żeby wypełniać to, co mu nakaze”. HIPPOLYTUS, *Traditio apostolica*, I, 9. SCh 11, Paris: Cerf 1946, s. 39. Zob. H. PAPPAS, *Hipolita Rzymskiego Tradycja Apostolska. Wstęp, przekład, komentarz*, „Studia Theologica Varsaviensia” 14 (1976), nr 1, s. 153-154.

³ W tradycji syroorientalnej przy udzielaniu święceń niższych lektoratu biskup wkłada ręce na kandydata, jednakże w tym przypadku nie jest to epikletyczny znak przekazania sukcesji, ale symbol wybrania i naznaczenia. Por. H. DENZINGER, *Ritus Orientalium Coptorum, Syrorum et Armenorum in administrandis sacramentis*. Würzburg: Typis et sumptibus Stahelianis 1863 s. 134.

⁴ Por. S.H. MOFFETT, *A History of Christianity in Asia*, t. 1, New York: Orbis Books 1992, s. 118.

Od wczesnego średniowiecza Kościoły tradycji syryjskiej posiadają dziewięciostopniowy podział posług i święceń. Jest to odniesienie i odwzorowanie opisanej przez Pseudo-Dionizego Areopagite hierarchii niebiańskiej⁵. Według myśli dionizyjskiej wokół tronu Bożego gromadzą się bowiem trzy grupy anielskie, z których każda składa się z trzech chórów. Pierwsza, najwyższa i stojąca najbliżej Boga, to chóry Cherubinów, Serafinów i Trony; dalej stoją Panowania, Moce i Potęgi; trzecią grupę stanowią Księstwa, Archaniołowie i Aniołowie. Według tradycji syryjskich odwzorowaniem hierarchii niebiańskiej jest hierarchia Kościoła na ziemi, gdzie najwyższą grupę stanowią patriarchowie, metropolici i biskupi; nieco niżej są prezbiterzy, diakoni i subdiakoni; najniższą grupę stanowią tu lektorzy, kantorzy i egzorcyci. Z kolei w dziele *Liber Patrum* trzy grupy chórów odwzorowane są następująco: najwyżsi kapłani (patriarcha-Cherubin, metropolita-Serafin, biskup-Potęga), kapłani (korepiskop-Panowanie, wizytator-Moc, prezbiter-Potęga) oraz słudzy (diakon-Księstwo, subdiakon-Archanioł, lektor-Anioł). Współczesne pontyfikaty wydają się opierać na tym właśnie podziale, pomijając „wizytatora”, a dodając „archidiakona”⁶. Warto zauważyć, że wśród dziewięciu stopni święceń jedynie trzy określane są oryginalnymi nazwami syryjskimi (lektor-*qārūyā*, diakon-*mshamshānā*, prezbiter-*qašišā*), pozostałe zaś zaczerpnięte zostały z greki (*hypodqaqnā*, *chārepisqāpā*, *arkidyaqān*, *episqāpā*, *metrāpālitis*, *patrayarkā*), co może wskazywać na późniejszy rozwój tych drugich na terenie Syrii⁷.

Należy zauważyć, że u Ojców i pisarzy syroorientalnych kapłaństwo nazywane jest podstawowym sakramentem⁸ oraz miejscem, w którym leży klucz do Bożego miłosierdzia. Od średniowiecza ów sakrament wymieniany jest na pierwszym miejscu katalogu wszystkich misterii Kościoła. Zwrócił na to uwagę patriarcha Mar Dinkha IV († 2015), stwierdzając: „Kapłaństwo jest najważniejszym i najszlachetniejszym sakramentem w Kościele, dzięki któremu inne sakramenty Kościoła mogą być sprawowane i wypełniane; jest on

⁵ Więcej zob. T. STĘPIEŃ, *Hierarchia niebiańska jako wzór idealnej społeczności. Polityczny aspekt myśli Pseudo-Dionizego Areopagity*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 27 (2014), z. 1, s. 161-170.

⁶ Por. T. MANOORAMPARAMPIL, *Holy Orders and Priesthood in the Syro-Malabar Church*, w: *Syriac Dialogue. Sixth Non-Official Consultation on Dialogue within the Syriac Tradition*, red. P. Hofrichter, G. Wilflinger, Vienna: Pro Oriente 2004, s. 119.

⁷ B. SORO, *Priesthood in the Church of the East*, w: *Syriac Dialogue. Sixth Non-Official Consultation on Dialogue within the Syriac Tradition*, red. P. Hofrichter, G. Wilflinger, Vienna: Pro Oriente 2004, s. 96.

⁸ Zob. ABDIŠŌ, *Marganitha*, IV, 2, w: *The Book of Marganitha (The Pearl). On the Truth of Christianity: Written by Mar O’Dishoo Metropolitan of Suwa (Nisibin) and Armenia*, Trichur: Mar Themotheus Memorial Printing & Publishing 1965, s. 47.

największym darem, jaki Bóg dał człowiekowi, gdzie dał ludzkości moc wybaczenia grzechów ich współbraciom”⁹. Istotnie orientalna intuicja chrześcijańska w kapłaństwie urzędowym upatruje uzdolnienia do ważnego sprawowania wszystkich innych sakramentów, włączając w to chrzest¹⁰.

2. TRWAŁOŚĆ SKUTKÓW ŚWIĘCEŃ W KOŚCIELE WSCHODU

Zgodnie z nauką Kościoła katolickiego skutki przyjęcia sakramentu święceń są niezatarte. W *Katechizmie Kościoła Katolickiego* (KKK 1581) czytamy: „Jak w przypadku chrztu i bierzmowania, to uczestnictwo w funkcji Chrystusa jest udzielane raz na zawsze. Sakrament święceń wyciska również niezatarty charakter duchowy i nie może być powtarzany ani udzielany tylko na pewien czas”. W Asyryjskim Kościele Wschodu (= AKW, tradycja syroorientalna) kwestia ta nie jest jednak tak oczywista. Jako pierwszy zauważył to patriarcha Išō’yahb III († 658)¹¹, stwierdzając, że poza Kościołem nie ma prawdziwego kapłaństwa, a jakiegokolwiek odejście od wspólnoty skutkuje utratą przez wyświęconego otrzymanej łaski¹².

W ostatnich latach dyskusja na ten temat ożywiła się za sprawą asyryjskiego biskupa Mar Bawaia Soro, który w 2005 r. postanowił przystąpić do wspólnoty katolickiej Kościoła Chaldejskiego. Po ogłoszeniu tej decyzji Święty Synod Asyryjskiego Kościoła Wschodu wydał oświadczenie, stwierdzające jednoznacznie, że rzeczony hierarcha nie jest już „ani prezbiterem, ani biskupem”, sugerując, że charakter nadany mu w momencie święceń został raz na zawsze odebrany. Odnosząc się do tego dokumentu, Felix Shabi z Kościoła chaldejskiego przypomniał naukę katolicką dotyczącą jednorazowości, niepowtarzalności oraz niezatartego charakteru sakramentu świę-

⁹ Cyt. za: D. WINKLER, *Ostsyrisches Christentum. Untersuchungen zu Christologie, Ekklesiology und zu den ökumenischen Beziehungen der Assyrischen Kirche des Ostens*, Münster: LIT Verlag 2003, s. 144.

¹⁰ Zob. H. DENZINGER, *Ritus Orientalium Coptorum, Syrorum et Armenorum in administrandis sacramentis*, s. 21.

¹¹ Zob. IŠŌ’YAHB III PATRIARCHA, *Liber epistularum*, CSCOSyr 64, Parisiis: C. Poussielgue 1904, s. 189.

¹² Zob. T. ANDRIOUS, *Die Sakramente der Kirche des Ostens (Ostsyrische Kirche) im theologische-historischen Rahmen* (Magisterarbeit – Universität Wien), Wien: Universität Wien 2010, s. 52. Por. W. DE VRIES, *Sakramententheologie bei den Nestorianern*, (seria: *Orientalia Christiana Analecta*, 133), Roma: Pontificum Institutum Orientalium Studiorum, s. 70.

ceń¹³. W imieniu AKW odpowiedział mu Genard Lazar, stwierdzając m.in.: „mimo że w tradycji łacińskiej święcenia wyciskają niezatarte znamię, nie jest tak w przypadku teologii Kościoła Wschodu¹⁴”. Odwołując się do tradycji Kościoła Wschodu, G. Lazar przypomniał, że kapłan i jego posługa może być rozumiana jedynie w odniesieniu do wspólnoty, która go wybrała oraz w której i dla której został wyświęcony. W związku z tym wyświęcony jest kapłanem tak długo, jak długo trwa *in communione* z udzielającym mu łaski święceń Kościołem. Ponadto kapłaństwo jest darem Kościoła, charyzmatem i funkcją, ale zgodnie z tradycją AKW nie zmienia człowieka w sposób ontologiczny. I chociaż również w tym Kościele nie można powtórnie udzielić święceń kapłanowi, który na przykład popadł w ekskomunikę, podjął pokutę i wrócił, to nie czyni się tego z powodu ważności poprzednio przyjętego sakramentu, a jedynie z powodów moralnych¹⁵. Kwestią otwartą pozostaje, czy taki stan rzeczy jest wynikiem rzeczywistego rozumienia teologicznego czy też niespójności terminologicznej i wzajemnego niezrozumienia Wschodu i Zachodu (jak to często bywało w historii).

3. WSPÓLNE ELEMENTY OBRZĘDÓW ŚWIĘCEŃ W KOŚCIOŁACH WSCHODNICH

Jeden z najstarszych zachowanych rękopisów syroorientalnych (1496) zawiera obrzędy święceń lektora, subdiakona, diakona i prezbitera, w późniejszych zaś znajdujemy również obrzędy święceń biskupa, metropolity, patriarchy, archidiakona, *shahare*¹⁶, korepiskopa¹⁷ i diakonisy¹⁸. Natomiast

¹³ F. AL SHABI. *Does the Assyrian Church of the East (ACOE) Understand the Sacrament of Holy Orders*. http://www.kaldaya.net/2010/Articles/11_November_2010/43_Nov27_FrFelixShabniEnglish.html (dostęp: 2.01.2018).

¹⁴ G. LAZAR, *A Response to Cor-Bishop Felix Shabi*. <http://assyrianpost.blogspot.com/2010/12/response-to-cor-bishop-felix-shabi.html> (dostęp: 10.10.2017).

¹⁵ Por. tamże.

¹⁶ *Shahare* to ludzie spełniający posługę, którą moglibyśmy nazwać „paradiakonatem” bądź „paraprezbiteratem”; wypełniali oni pewne funkcje przypisane tym stopniom w przypadku nieobecności właściwych szafarzy. Zob. A.G. MARTIMORT, *Diaconesses: An Historical Study*, San Francisco: Ignatius Press 1986 s. 160.

¹⁷ Korepiskop – tytuł nadawany początkowo tzw. biskupom wiejskim, którzy sprawowali jurysdykcję w imieniu biskupa miasta. Byli to kapłani, którzy mieli prawo udzielania święceń niższych. Dziś w większości Kościołów syryjskich ta funkcja zaniknęła, sam tytuł zaś jest przede wszystkim honorowy. Zob. P. JOANNOU, *Chorbishop*, w: *New Catholic Encyclopedia*, t. 3, red. B.L. Marthaler, Washington: Thomson 2003, s. 525-526.

w liturgicznych księgach zachodniosyryjskich odnajdujemy obrzędy święceń kantora, lektora, subdiakona, diakona, prezbitera i biskupa oraz obrzędy ustanowienia archidiakona, korepiskopa, opata lub ksieni¹⁹.

Asyryjski Kościół Wschodu, Kościół chaldejski oraz Kościół syromalabarski, które dzielą wspólną tradycję liturgiczną, posiadają obrzędy, które są wynikiem prac redakcyjnych kilku pokoleń patriarchów: Marabasa I († 552), Išō'yahba III († 659), Cypriana z Nisibis († 767) i Gabriela z Basorah († ok. 884)²⁰. Z kolei obrzędy święceń tradycji zachodniosyryjskiej swoją ukształtowaną formę znalazły w pontyfikale przypisywanym antiocheńskiemu patriarsze Michałowi Wielkiemu († 1190)²¹.

W obrzędach obydwu tradycji syryjskich odnajdujemy szereg elementów, które są wspólne również pozostałym tradycjom liturgicznym chrześcijańskiego Wschodu. Należą do nich:

- ◆ ogłoszenie wyboru kandydata;
- ◆ zgoda wspólnoty (gr. ἄξιός);
- ◆ modlitwy błagalne;
- ◆ znak krzyża na czole kandydata (w Kościołach wschodnich oznacza wyrzeczenie się cielesnych pożądań i naśladowanie życia Bożego);
- ◆ nałożenie rąk;
- ◆ modlitwa święceń;
- ◆ pocałunek pokoju;
- ◆ celebrowanie Eucharystii;
- ◆ (w przypadku święceń episkopatu) włożenie księgi Ewangelii na głowę oraz uroczysta „intronizacja”²².

Zasadniczo w tradycjach chrześcijańskiego Orientu tylko udzielający święceń biskup nakłada ręce na kandydata. Należy zauważyć, że zasadniczo

¹⁸ Funkcja liturgiczna spotykana w wielu tradycjach liturgicznych starożytności. W przypadku Kościołów syryjskich formularze ustanowienia bądź święceń diakonisy spotykamy jedynie w tradycji syroorientalnej. Chociaż modlitwa nad kandydatką zawiera formę epikletyczną, to jednak wydaje się, że tradycja widziała tu bardziej błogosławieństwo aniżeli święcenia. Może na to wskazywać fakt, że w znanych rękopisach obrzęd nie znajdował się w bezpośrednim sąsiedztwie święceń diakonów, a na miejsce jego udzielenia przewidywano nie kościół, lecz zakrystię. P.F. BRADSHAW, *Ordination Rites of the Ancient Churches of the East and West*, New York: Pueblo Publishing Company 1990, s. 89–90.

¹⁹ Tamże, s. 11.

²⁰ Tamże, s. 10.

²¹ IGNATIOS APHREM I BARSAUM, *Geschichte der syrischen Wissenschaften und Literatur*, Wiesbaden: Harrassowitz 2012, s. 64–65.

²² P.F. BRADSHAW, *Rites of Ordination. Their History and Theology*, Collegeville: Liturgical Press 2013 s.83.

święcenia prezbiteratu udzielane są podczas liturgii eucharystycznej. Wyjątek stanowi tu tradycja syroorientalna, która dopuszcza możliwość święceń poza Eucharystią²³.

Wśród wymienionych wyżej wspólnych elementów obrzędowych znajduje się ważna modlitwa: Ἡ θεία χάρις²⁴, która choć pochodzi z kręgu liturgii greckich, zadomowiła się również u Syryjczyków. Poniżej przedstawione zostaną jej dwie wersje:

A. TRADYCJA ZACHODNIO-SYRYJSKA

Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa, która zawsze dopełnia tego, co nam brakuje, z woli Boga Ojca i mocą Ducha Świętego, tego tu obecnego, który ze strachem i drżeniem, i z prawdziwą wiarą pochyla swą szyję przed świętym ołtarzem i oczyma umysłu patrzy w Twoją stronę, który mieszkasz w niebiosach, i oczekuje Twego niebiańskiego daru, niech wezwie i przeniesie ze stanu diakonów do godności kapłańskiej N., aby był kapłanem świętego ołtarza świętego Kościoła... Módlmy się wszyscy, aby otrzymał łaskę i obecność Ducha Świętego...²⁵

B. TRADYCJA SYROORIENTALNA

Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa, która zawsze wypełnia potrzeby Kościoła, i miłość Boga Ojca, i moc Ducha Świętego niech będzie z nami wszystkimi. Niech się wypełni przeze mnie ten święty i doniosły obrzęd, dany dla zbawienia naszego życia, teraz i zawsze, i na wieki. Amen²⁶.

Powyższa formuła euchologiczna stanowi niezwykle cenne starożytne dziedzictwo, do którego odwołują się tacy ojcowie, jak Grzegorz z Nazjanzu, Jan Chryzostom czy Pseudo-Dionizy Areopagita²⁷. W przeszłości pojawiały się przypuszczenia (np. Bernard Botte), że w niektórych kręgach liturgicznych, zwłaszcza u Syryjczyków, modlitwa ta mogła stanowić istotną formułę sakramentalną święceń, gdyż biskup wypowiadał ją w momencie nałożenia rąk²⁸. Teoria ta jednak dość szybko została podważona przez innych badaczy

²³ P.F. BRADSHAW, *Ordination Rites of the Ancient Churches*, 58.

²⁴ Pierwotny grecki modlitwy zob. *L'Euclologio Barberini gr. 336*, red. S. Parenti, E. Velkovska, Roma: CLV 2000², s. 165.

²⁵ Zob. *Pontificale di Sharfet* (syr., karsh.), Sharfet: [bw.] 1952. Cyt. za: M. NIN, *La liturgia dell'Ordine nella tradizione Siro-Occidentale* (dispense per gli studenti). Roma: PIO 2012, s. 25.

²⁶ Zob. *Taksā d-simidā d-qashishā*, Mosul: [bw., brw.], s. 9.

²⁷ Por. S. PARENTI, *Gli ordini sacri e i ministeri in Oriente*, (seria: Scientia Liturgica, t. 4), Casale Monferrato: Piemme 1998, s. 220-222.

²⁸ Zob. B. BOTTE, *La formule d'ordination „la grace divine”*, „L'Orient Syrien” 2 (1957), s. 292-296.

(takich jak np. Pierre-Marie Gy), którzy zauważali, że należy rozróżnić między proklamacją, którą jest ta modlitwa, a inwokacją, czyli epiklezą w sensie ścisłym, której w powyższej modlitwie brak²⁹. Jakkolwiek nie rozważać tej kwestii, modlitwa ta jest ważnym elementem celbratywnym święceń wyższych na Wschodzie.

4. STRUKTURA OBRZĘDÓW SAKRAMENTU ŚWIĘCEŃ W KOŚCIOŁACH SYRYJSKICH

Chociaż obrzędy święceń różnych tradycji wschodnich mają szereg elementów wspólnych, to jednak każda wspólnota wykształciła własne obrzędy, które możemy odnaleźć zarówno w ich strukturze, jak i w związanej z nimi euchologii.

STRUKTURA CELEBRACJI SAKRAMENTU ŚWIĘCEŃ

tradycja zachodniosyryjska (A)	tradycja syroorientalna (B)
<p>1. OBRZĘDY WPROWADZAJĄCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Chwała Ojcu... (jak przy celebracji innych sakramentów); ◆ pouczenie kandydata przez biskupa; ◆ podpisanie przez kandydata przyrzeczenia; ◆ tonsura (z czterech stron głowy, na kształt krzyża); ◆ modlitwa za Kościół; ◆ Psalm 15 i 51 (responsoryjnie); ◆ <i>prohemion</i> i <i>sedro</i>; ◆ modlitwa: „Przyjdźcie i posłuchajcie...”; ◆ okadzenie. 	<p>1. OBRZĘDY WPROWADZAJĄCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ podpisanie przez kandydata przyrzeczenia; ◆ tonsura; ◆ Chwała Ojcu... (jak przy celebracji innych sakramentów); ◆ modlitwa wprowadzająca; ◆ Psalm 105.

²⁹ Por. P.M. GY, *Ancient Ordination Prayers*, „Studia Liturgica” 13 (1979), s. 75. Por. P.F. BRADSHAW, *Rites of Ordination*, s. 87.

<p>2. LITURGIA SŁOWA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ 4 perykopy paulińskie (1 Kor 12,28; 1 Tm 3, 1-11; Tt 1, 5-9; ◆ Alleluja; ◆ trzy fragmenty z ewangelii według św. Jana (J 20, 19-23; 16, 33; 17,12) odśpiewywane przez biskupa. Gdy mowa jest od Duchu Świętym biskup błogosławi kandydatów; ◆ <i>Credo</i>. 	<p>2. LITURGIA SŁOWA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ w obrzędach święceń tej tradycji liturgia słowa nie jest przewidziana. Jeśli święceń udziela się podczas liturgii eucharystycznej wówczas czyta się lekcje przewidziane na dany dzień.
<p>3. ŚWIĘCENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ cicha modlitwa biskupa; ◆ modlitwa „Łaska Pana naszego...” (odmawiana przez diakona); ◆ cicha modlitwa biskupa; ◆ modlitwa o godne usposobienie kandydata; ◆ nałożenie rąk i duchowe „przeniesienie” błogosławieństwa z postaci eucharystycznych na kandydata wraz z gestem epikletycznym, imitującym ruch skrzydeł; ◆ modlitwa święceń z epiklezą; ◆ namaszczenie świętym olejem (tylko u maronitów – element latynizacji); ◆ włożenie prawej ręki na głowę święconego. 	<p>3. ŚWIĘCENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ modlitwa „Łaska Pana naszego...” (odmawiana przez biskupa); ◆ modlitwa biskupa za siebie samego; ◆ Psalm 84; ◆ modlitwy za kandydata do święceń; ◆ Psalm 21; ◆ modlitwa epikletyczna; ◆ ucałowanie ołtarza i chrzcielnicy przez święconego; ◆ modlitwa za święconego; ◆ Psalm 132 z modlitwą; ◆ modlitwa i namaszczenie świętym olejem; ◆ Psalm 123; ◆ modlitwa biskupa; ◆ włożenie prawej ręki na głowę święconego; ◆ modlitwa z formułą święceń; ◆ nałożenie szat kapłańskich; ◆ wręczenie księgi Ewangelii; ◆ błogosławieństwo i pocałunek czoła wyświęconego; ◆ Psalm 144, 18-25; ◆ pocałunek ołtarza przez nowo wyświęconego; ◆ pocałunek pokoju.

<p>4. OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ modlitwa dziękczynna; ◆ nałożenie szat kapłańskich; ◆ okadzenie sanktuarium przez nowo wyświęconego; ◆ komunია święta. 	<p>4. OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ modlitwa końcowa i błogosławieństwo (chyba, że przewiduje się sprawowanie liturgii eucharystycznej).
---	--

W powyższym zestawieniu widać, że święcenia kapłańskie w stopniu prezbitera w obydwu tradycjach syryjskich mają podobną strukturę, a same obrzędy składają się z podobnych elementów. Do zasadniczych różnic należy zaliczyć kontekst udzielania święceń: podczas gdy syryjski Wschód przewiduje możliwość udzielania święceń poza Eucharystią i w dowolnym dniu tygodnia, Syryjczycy zachodni nie rozłączają szafarstwa tego sakramentu od kontekstu eucharystycznego i jako najwłaściwszy dzień jego udzielenia wskazują niedzielę. Chociaż współczesna praktyka Kościoła Wschodu rzadko sięga do „pozamszalnej” formy święceń, to jednak i tu widzimy różnicę między jedną a drugą tradycją syryjską: o ile w Kościołach antiocheńskich, ze względu na fakt „użycia” przy święceniach konsekrowanych postaci, święcenia usytuowane są pod koniec anafory³⁰, o tyle w przestrzeni syryjskiego Orientu miejsce święceń nie jest jasno wskazane: najczęściej sakramentu udziela się tuż po rozpoczęciu liturgii albo przed *Credo*, które w tej tradycji poprzedza modlitwę eucharystyczną³¹. Kolejnym elementem różniącym tradycje syryjskie jest brak własnych czytań w obrzędach syroorientalnych. Elementy biblijne zawierają się tu głównie w psalmach oraz w treści przepisanych modlitw. Ponadto w przypadku tradycji syroorientalnej obrzędy zawierają modlitwy biskupa za samego siebie.

W schematach obrzędów widać, że sama liturgia święceń jest bardziej rozbudowana na syryjskim Wschodzie: obecność kilku elementów epikletycznych czyni z całego obrzędu jedną akcję przyzywania Ducha Świętego. W orientalnym *taksā* brak jednak tak bardzo właściwej Syryjczykom katechezy wyjaśniającej posługę prezbitera, której funkcję w obrzędach zachodnio-syryjskich pełni *sedrā*, zawierające katalog około trzydziestu charyzmatów, jakimi powinien cechować się prezbiter³².

³⁰ Por. M. NIN, *La liturgia dell'Ordine* s. 9.

³¹ Zob. *The Order of the Syro-Malabar Qurbana*, Kochi: Syro-Malabar Major Archiepiscopal Commission for Liturgy 2012, s. 44.

³² I.H. DALMAIS, *Les ordinations dans la tradition syro-antiochienne*, w: *Ordinations et ministères. Conférences Saint-Serge XLII semaine d'études liturgiques*. Roma: 1996, s. 99, 101–102.

W trakcie święceń prezbiteratu w Kościołach zachodniosyryjskich biskup, zanim położy ręce na głowie święconego, wpieryw wyciąga je nad konsekrowanymi postaciami, następnie niejako przenosi otrzymaną z nich łaskę na głowę święconego, potem zaś, wibrując dłońmi, imituje ruch skrzydeł i tym samym wskazuje na dokonującą się epiklezę. Irenée H. Dalmais zauważa, że ów gest ma niezwykle ważne znaczenie i jest charakterystycznym elementem syryjskiej pneumatologii, gdzie dla wzmocnienia wiary wspólnoty działanie Ducha Świętego, który w tym momencie czyni z człowieka prawdziwego pneumatofora, jest niemal zauważalne³³. Sam gest „przenoszenia” duchowych darów z konsekrowanych postaci na ciało święconego ma również głęboko chrystologiczny charakter: wskazuje jednoznacznie, że to nie przewodniczący liturgii biskup jest najważniejszy, ale sam Chrystus jest tym, który wyświęca swoich kapłanów³⁴. Co ważne, ów gest jest duchowym namaszczeniem i zastępuje obecne w innych tradycjach liturgicznych namaszczenie kapłana świętym krzyżmem (jedynie u należących do tradycji zachodniosyryjskiej maronitów obecne jest namaszczenie rąk olejem, ale jest to wpływ tradycji łacińskiej).

5. MODLITWY ŚWIĘCEŃ PREZBITERA W TRADYCJACH SYRYJSKICH

Paul F. Bradshaw zauważa, że właściwe we wszystkich tradycjach chrześcijańskiego Wschodu przewija się tendencja do multiplikowania modlitw święceń. W przypadku tradycji syroorientalnej mamy dwie: pierwsza poprzedza modlitwę błagalną ludu i jest taka sama przy każdym stopniu święceń, zmieniając jedynie jego nazwę, druga zaś, następująca po geście nałożenie ręki, wydaje się być główną modlitwą konsekuracyjną³⁵. Również w tradycji zachodniosyryjskiej ukształtowało się kilka modlitw, które możemy nazwać przygotowawczymi lub następującymi po modlitwie głównej. Poniżej przedstawione zostaną te, które należy uznać za najistotniejsze.

³³ Tamże, s. 99–100.

³⁴ Zob. P. F. Bradshaw. *Ordination Rites of the Ancient Churches*. s. 178, 181, 183, 191, 195, 197.

³⁵ P. F. Bradshaw. *Rites of Ordination*. s 93.

MODLITWY ŚWIĘCEŃ

tradycja zachodniosyryjska (A)	tradycja syroorientalna (B)
<p>Boże wielki i godny podziwu, który czynisz rzeczy chwalebne i zadziwiające, których nie można zliczyć; któryś jest wielki w swej potędze i niepojęty, cudowniejszy w radzie od ludzi. Ty jesteś Bogiem znającym tajemnice naszych serc, znasz myśli i przenikasz nerki, bo nie ma nic zakrytego przed oczyma sprawiedliwości Twoich sądów.</p> <p>Ty jesteś Bogiem, który zna życie tego sługi Twojego, gdyż widzisz to co było, jest i będzie. Ty sam we wszystkich pokoleniach wybierasz do świętej służby tych, których sam chcesz: wybierz teraz tego swojego sługę na prezbitera i daj, aby w nieskazitelnym usposobieniu i bez zmazy i w niezachwianej wierze otrzymał wielki dar Ducha Świętego, i w ten sposób stał się godnym wypełniania kapłaństwa dla Ewangelii Twojego Królestwa, by stanął przed Twym świętym ołtarzem, by składać dary duchowe i ofiary doskonałe oraz odnawiać Twój lud przez chrzest odrodzenia.</p> <p>Niech on sam ukazuje się jako lampa światła Twego Jednorodzonego Syna, który jest współwieczny z Tobą, dla porządku i ozdoby Twego świętego Kościoła, dla spełniania dobra przez nakładanie swych rąk; aby w ten sposób słowo Twej Ewangelii mogło się rozprzestrzeniać, i aby Twoje imię mogło być uwielbiane w każdym stworzeniu tak jak w Kościele, który powierzony będzie temu służyć Twojemu...</p>	<p>Boże, Ty jesteś naszym Królem, Ty jesteś dobry i pełen współczucia (<i>powtarza</i>). Ty jesteś bogaty w miłosierdzie i wielki w swej przychylności. Panie, z Twej niezmiernej łaski postawiłeś mnie jako szafarza Twoich boskich darów w Twym świętym Kościele oraz do rozdzielania w Twoim imieniu duchowych talentów tym, którzy służą Twej świętej posłudze w sakramentach. Zgodnie z apostołską tradycją, która przekazana nam została przez nałożenie rąk i przez święcenia Kościoła, przedstawiamy Ci Twego sługę <i>N.</i>, aby stał się kapłanem w Twoim świętym Kościele. Módlmy się za niego (<i>powtarza</i>). Niech zstąpi na niego łaska Ducha Świętego. Niech zostanie umocniony i udoskonalony, aby wiernie spełniać posługę kapłańską, która zostanie mu powierzona. Amen.</p> <p><i>Biskup czyni nad kandydatem znak krzyża.</i></p> <p>Panie, wszechmogący Boże (<i>powtarza</i>), Stwórco nieba i ziemi i wszystkiego co w nich, Ty wybrałeś Święty Kościół. Tyś dał mu proroków, apostołów, nauczycieli i kapłanów dla udoskonalenia ciał świętych i dla sprawowania posług, aby przez nich budować ciało kościelne. Ty jesteś Bogiem wszechmocnym, Królem całego świata. Przez łaskę i miłosierdzie Twego Jednorodzonego Syna. Tobie i Jemu, i Duchowi Świętemu niech będzie chwała, cześć, dziękczynienie i uwielbienie, teraz i zawsze i na wieki.</p>

<p><i>Biskup odwraca się w stronę ołtarza i śpiewa głośno:</i></p> <p>... i aby w ten sposób także on, obecny przy powtórny przyjsciu z nieba Pana naszego, wielkiego Boga i Zbawiciela Jezusa Chrystusa, w szeregu prezbiterów otrzymał dobrą zapłatę za dobry zarząd przez obfitość łaski Twego Jednorodzonego Syna, przez którego i z którym należy Ci się chwała, cześć i moc, wraz z Twoim najświętszym i dobrym Duchem. Amen.</p> <p><i>Biskup błogosławi lud:</i> Pokój.</p> <p><i>Diakon wzywa do pochylenia głów, a biskup konkluduje modlitwę:</i></p> <p>Wejrzyj Panie na nas i na naszą posługę i oczyść nas z wszelkiej zmyły dając z nieba łaskę temu słudze Twojemu, aby stał się godny - dzięki Twemu darowi - służyć Tobie nieskazitelnie, i aby znalazł miłosierdzie, które od Ciebie pochodzi, wraz ze wszystkimi Twoimi świętymi, którzy zawsze byli miłymi Tobie.</p>	<p>Spojrzyj z przychylnością na Twojego sługę i wybierz go i odmień go przez zejście Ducha Świętego. Udziel mu łaski głoszenia prawdziwego słowa. Panie, Boże wszechmogący, wybierz go do prezbiteratu, aby gdy będzie kładł ręce na chorych, ci byli uzdrowieni (<i>biskup wyciąga prawą rękę nad nowym kapłanem</i>), i dla posługi Twemu świętemu ołtarzowi z czystym sercem i szczerą intencją. Niech składa Tobie ofiary modlitwy i dziękczynienie, uświęca wody chrzcielne mocą Twego daru i wprowadza do Twego świętego Kościoła nową rodzinę, którą są synowie i córki dla chwały Twego imienia. Niech zostanie uzdolniony do niezłomnego stanięcia przed Tobą w ostatni dzień, na który będzie przygotowywać dla Ciebie lud święty ozdobiony dobrymi czynami. Daj, Panie, aby mógł stać niewzruszenie w Twojej świątyni. Prosimy Cię przez łaskę i miłosierdzie Twego Jednorodzonego Syna. Tobie i Jemu, i Duchowi Świętemu, niech będzie chwała, cześć, dziękczynienie i uwielbienie, teraz i zawsze i na wieki. Amen.</p> <p><i>Biskup naznacza głowę wyświęconego.</i></p>
--	--

Zaprezentowane modlitwy oparte są na tradycyjnym dla całego Kościoła schemacie: po części wprowadzającej następuje krótka anamneza, po niej epikleza, na koniec doksologia. W przypadku modlitwy zachodniosyryjskiej anamneza przyjmuje charakter głęboko teologiczny i wskazuje na wszechmoc i wszechwiedzę Boga, który w swej wielkości zainteresowany jest losem konkretnego człowieka. Oś początkowej narracji jest tu wyznaczona przez relację Bóg–człowiek. W przypadku modlitwy syroorientalnej podkreśla się anamnetyczny wymiar ekonomii zbawienia. Święcony kandydat usytuowany jest tu w strumieniu tradycji sięgającej proroków, apostołów, nauczycieli i kapłanów. W tym kluczu przekazywane przez Kościół kapłaństwo jawi się jako kontynuowana w doskonałej formie tradycja Starego Testamentu. Z tej części modlitwy wynika również istotne znaczenie, jakie posiada tu wybór dokonywany przez samego Boga.

Najistotniejszymi elementami obydwu modlitw są fragmenty mówiące o przyszłej posłudze i zadaniach prezbiterów. W modlitwie zachodniosyryjskiej posługa prezbitera obejmuje przede wszystkim sakramenty inicjacji chrześcijańskiej. Z kolei w modlitwie syroorientalnej do zadań prezbiterów zalicza się: misję głoszenia słowa, posługę sakramentom inicjacji oraz niesienie ulgi chorym. Chociaż Kościoły syroorientalne z reguły nie zaliczają namaszczenia chorych do grupy sakramentów³⁶, to jednak posłudze uzdrawiania przyznaje się tu szczególne miejsce. W prezentowanych modlitwach obecne jest również ukierunkowanie eschatologiczne. Dobry zarząd powierzonym Bożym włodarstwem na ziemi ma stać się elementem wyróżniającym prezbitera stojącego wobec paruzji Jezusa Chrystusa.

Ostatnim elementem, na który należy zwrócić uwagę, jest użyta w modlitwach nomenklatura. Jakkolwiek w języku syryjskim na określenie kapłana w stopniu prezbitera stosuje się dwa tytuły: *kāhnā* (kapłan) i *qašišā* (starszy), to w obrzędach święceń użyty jest jedynie ów pierwszy tytuł. Drugiego używa się tylko podczas liturgii eucharystycznej w celu podkreślenia, że choć wyświęcony człowiek uczestniczy w kapłaństwie, to ostatecznie jedynym celebransem/kapłanem Eucharystii jest Jezus Chrystus³⁷.

6. ZAKOŃCZENIE

W intuicji Syryjczyków sakrament święceń jest obok Eucharystii największym darem, jaki Jezus Chrystus pozostawił swojemu Kościołowi. Bez tego misterium dostęp do wszystkich innych sakramentów pozostawałby zamknięty. I chociaż istota święceń jest wspólna całemu chrześcijaństwu, to w omawianych tradycjach odnajdujemy ich szczególną interpretację. W niniejszym studium ukazano historyczny kontekst rozwoju sakramentu, jego rozumienie w dwóch tradycjach syryjskich, a także związaną z nim obrzędowość. Obok wielu elementów, które łączą te obrzędowość z innymi rodzinami liturgicznymi, wskazano na szereg cech oryginalnych, takich jak np. brak namaszczenia olejem rąk neoprezbitera w tradycji zachodniosyryjskiej czy brak konieczności łączenia święceń z celebracją eucharystyczną. Ponadto interesująca kwestią wydaje się rozumienie trwałości skutków święceń w Asy-

³⁶ Por. M. POTOCZNY, *Namaszczenie chorych w liturgiach Kościołów tradycji bizantyjskiej i syryjskiej*, „Liturgia Sacra” 22 (2016), nr 2, s. 386-401.

³⁷ Por. TENŻE, *Saint or Sinner? The Figure of the Priest-Celebrant in the Pre-Anaphoric Prayers of the Liturgy of the West-Syriac Tradition*, „Parole de l’Orient” 46 (2017), s. 340.

ryjskim Kościele Wschodu. Jakkolwiek kontekst kształtowania się obydwu omówionych form celebratywnych był różny, to jednak teologia zawarta w obrzędach święceń prezbyteratu na syryjskim Wschodzie i Zachodzie wydają się wzajemnie dopełniać i jako całość są komplementarne z obrzędami innych tradycji.

BIBLIOGRAFIA

- ABDIŠŌ: Marganitha IV, 2, w: *The Book of Marganitha (The Pearl), On the Truth of Christianity: Written by Mar O'Dishoo Metropolitan of Suwa (Nisibin) and Armenia*, Trichur: Mar Theotheus Memorial Printing & Publishing 1965.
- AL SHABI Felix: Does the Assyrian Church of the East (ACOE) Understand the Sacrament of Holy Orders, http://www.kaldaya.net/2010/Articles/11_November_2010/43_Nov27_FrFelixShabni_English.html (dostęp: 2.01.2018).
- ANDRIOUS Tawer: *Die Sakramente der Kirche des Ostens (Ostsyrische Kirche) im theologisch-historischen Rahmen (Magisterarbeit – Universität Wien)*, Wien: Universität Wien 2010.
- BOTTE Bernard: *La formule d'ordination la grace divine*, „L'Orient Syrien” 2 (1957), s. 285-296.
- BRADSHAW Paul F.: *Rites of Ordination. Their History and Theology*, Collegeville: Liturgical Press 2013.
- BRADSHAW Paul F.: *Ordination Rites of the Ancient Churches of the East and West*, New York: Pueblo Publishing Company 1990.
- DALMAIS Irénée Henri: Les ordinations dans la tradition syro-antiochienne, w: *Ordinations et ministères. Conférences Saint-Serge XLII semaine d'études liturgiques*, red. Alessandro Pistoia, (seria: BEL Subsidia, 85), Roma: CVL, Edizioni Liturgiche 1996, s. 97-106.
- DE VRIES Wilhelm: *Sakramententheologie bei den Nestorianern*, (seria: Orientalia Christiana analecta, 133), Roma: Pontificum Institutum Orientalium Studiorum 1947.
- DENZINGER Heinrich: *Ritus Orientalium Coptorum, Syrorum et Armenorum in administrandis sacramentis, Wirceburgi [Würzburg]: Typis et sumptibus Stahelianis 1863*.
- GEORGE Kondothra M.: *Sacrament of Ordination in the Malankara Orthodox-Syrian Church*, w: *Syriac Dialogue. Sixth Non-Official Consultation on Dialogue within the Syriac Tradition*, red. Peter Hofrichter, Gerhard Wilflinger, Vienna: Pro Oriente 2004, s. 80-87.
- GY Pierre-Marie: *Ancient Ordination Prayers*, „Studia liturgica” 13 (1979), s. 70-93.
- HIPPOLYTUS: *Traditio apostolica*, SCh 11, Paris: Cerf 1946.
- IGNATIUS APHREM I BARŠAUM: *Geschichte der syrischen Wissenschaften und Literatur*, Wiesbaden: Harrassowitz 2012.
- IŠŌ'YAHB III PATRIARCHA: *Liber epistularum*, CSCOSyr 64, Parisii: C. Poussielgue 1904.
- JOANNOU Pericles: *Chorbishop*, w: *New Catholic Encyclopedia*, t. 3, red. Berard L. Marthaler, Washington: Thomson 2003, s. 525-526.
- L'Eucologio Barberini gr. 336, red. Stefano Parenti, Elena Velkovska, Roma: CLV 2000².
- LAZAR Genard: *A Response to Cor-Bishop Felix Shabi*, <http://assyrianpost.blogspot.com/2010/12/response-to-cor-bishop-felix-shabi.html> (dostęp: 10.10.2017).
- MANOORAMPARAMPIL Thomas: *Holy Orders and Priesthood in the Syro-Malabar Church*, w: *Syriac Dialogue. Sixth Non-Official Consultation on Dialogue within the Syriac Tradition*, red. Peter Hofrichter, Gerhard Wilflinger, Vienna: Pro Oriente 2004, s. 117-152.
- MARTIMORT Aimé Georges: *Diaconesses: An Historical Study*, San Francisco: Ignatius Press 1986.

- MOFFETT Samuel Hugh: *A History of Christianity in Asia*, t. 1. New York: Orbis Books 1992.
- NIN Manel: *La liturgia dell'Ordine nella tradizione Siro-Occidentale* (dispense per gli studenti). Roma: PIO 2012.
- PAPROCKI Henryk: *Hipolita Rzymskiego Tradycja Apostolska*. Wstęp, przekład, komentarz, „*Studia Theologica Varsaviensia*” 14 (1976), nr 1, s. 145-169.
- PARENTI Stefano: *Gli ordini sacri e i ministeri in Oriente*, (seria: *Scientia Liturgica*, t. 4), Casale Monferrato: Piemme 1998, s. 219-229.
- Pontificale di Sharfet* (syr., karsh.), Sharfet: [bw.] 1952.
- POTOCZNY Mateusz: *Namaszczenie chorych w liturgiach Kościołów tradycji bizantyjskiej i syryjskiej*, „*Liturgia Sacra*” 22 (2016), nr 2, s. 386-401.
- POTOCZNY Mateusz: *Saint or Sinner? The Figure of the Priest-Celebrant in the Pre-Anaphoric Prayers of the Liturgy of the West-Syriac Tradition*, „*Parole de l'Orient*” 46 (2017), s. 337-352.
- SORO Bawai: *Priesthood in the Church of the East*, w: *Syriac Dialogue. Sixth Non-Official Consultation on Dialogue within the Syriac Tradition*, red. Peter Hofrichter, Gerhard Wilflinger, Vienna: Pro Oriente 2004, s. 94-110.
- STĘPIEŃ Tomasz: *Hierarchia niebiańska jako wzór idealnej społeczności. Polityczny aspekt myśli Pseudo-Dionizego Areopagity*, „*Warszawskie Studia Teologiczne*” 27 (2014), z. 1, s.161-170.
- Taksā d-simidā d-qashishā*, Mosul: [bw., brw.].
- The Order of the Syro-Malabar Qurbana*, Kochi: Syro-Malabar Major Archbishopal Commission for Liturgy 2012.
- WINKLER Dietmar W.: *Ostsyrisches Christentum. Untersuchungen zu Christologie, Ekklesiologie und zu den ökumenischen Beziehungen der Assyrischen Kirche des Ostens*, Münster: LIT Verlag 2003.
- ŻELAZNY Jan W.: *Zarys literatury patrystycznej kręgu języka syryjskiego*, Kraków: UNUM 2011.

ŚWIĘCENIA PREZBITERATU W KOŚCIOŁACH SYRYJSKICH HISTORIA I STRUKTURA OBRZĘDU

Streszczenie

Sakrament święceń należy do depozytu najistotniejszych misteriów pozostawionych Kościołowi przez Jezusa Chrystusa. Przekazywana w nim sukcesja apostołska jest gwarantem ciągłości tradycji i prawdziwości chrześcijańskiego kultu, skoncentrowanego na wciąż przychodzącym, dzięki posłudze ołtarza, Panu. Chociaż wynikające ze święceń funkcje są wspólne całemu Kościołowi, to jednak różne tradycje liturgiczne wypracowały własne rozumienie tegoż sakramentu i związanej z nim posługi. Niniejszy artykuł stanowi refleksję nad istotą kapłaństwa w stopniu prezbitera w przestrzeni liturgicznej Kościołów syryjskich. Autor wychodzi od prezentacji rozumienia sakramentu oraz jego trwałości i obowiązywalności, a następnie przechodzi do omówienia struktury święceń w obydwu omawianych tradycjach. Całość wieńczy krótka refleksja teologiczna dotycząca głównej modlitwy konsekracyjnej święceń prezbiteratu.

Słowa kluczowe: sakrament święceń; prezbiterat; Kościoły syryjskie; tradycja zachodniosyryjska; tradycja syroorientalna; kapłaństwo.